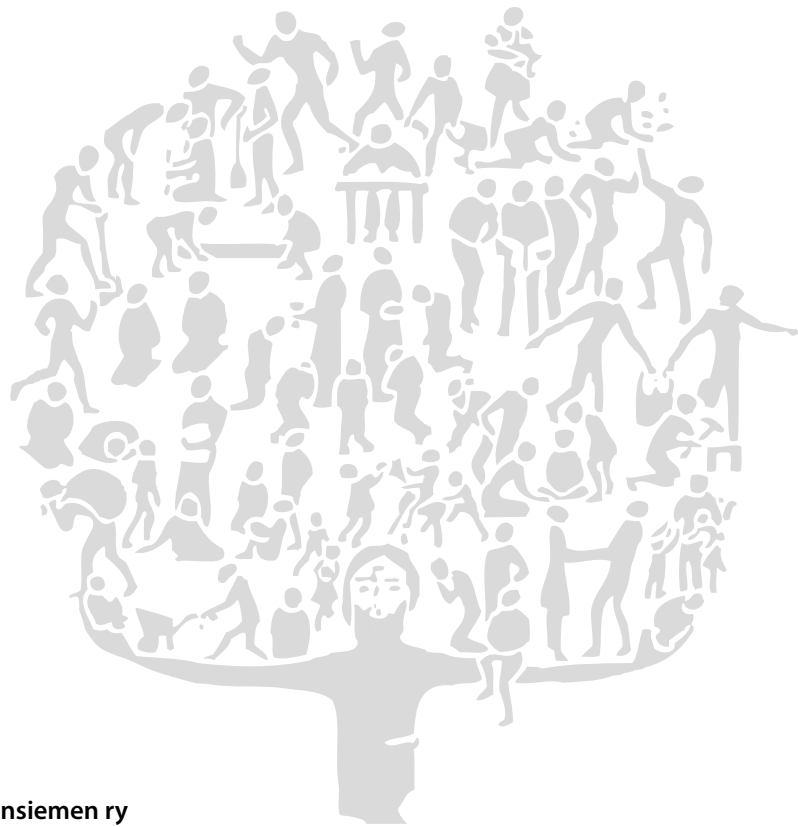

Sinapinsiemen

2/2015

*Aina siellä, missä jokin yhteisö elää sovituksen käyteaineena tässä
suuressa yhteisössä, kirkossa, muuttuu mahdoton mahdolliseksi.*

Sinapinsiemen ry

Yhdistyksen puheenjohtaja
Soili Juntumaa
sähköp. soilikki@kolumbus.fi
puh. 050-5525 529

Sihteeri
Matleena Ikola
Limingantie 34
00560 Helsinki
puh. 050 5177 545
Sähköp. sihteeri@sinapinsiemen.fi

Rahastonhoitaja
Jarmo Rautiainen
Sähköp. kassa@sinapinsiemen.fi

Kirjakauppavastaava
Leena Rautiainen

Ukinranta
Ruutanantie 10, 36200 KANGASALA
Puh. 045-266 0570 (varmimmin ti-pe klo 10-11)
Sähköp. ukinranta@sinapinsiemen.fi
Blogi: ukinranta.wordpress.com
Verkkosivu: www.sinapinsiemen.fi

Tilit
Sinapinsiemen ja Ukinranta: FI60 8000 1700 8437 59
Kirjakauppa: FI42 8000 1600 8910 15
Intian kummilapset: FI52 2185 1800 1334 40

Viitenumero kummilapsityöhön 600 400
Viitenumero Komin tukemiseksi 600811
Viitenumero yleislahjoittajille 602 000

TÄSSÄ LEHDESSÄ

- Pääkirjoitus:** Soili Juntumaa 4
*Älä anna köyhyyttä, älä rikkautakaan.
Anna ruokaa sen verran kuin tarvitsen.*
- Yksinkertaista elämää etsimässä:** Matti Kristola 6
Suhde omaisuuteen ja rahaan on haasteellinen ja vaikeakin kysymys.
- Pyhä Fransiscus ja köyhyys:** fransiskaanimaallikot 8
*Hän piti köyhyyttä iankaikkisen perintöosansa
panttina ja kaikkea katoavaa arvokkaampana.*
- Köyhän rukous.** 12
- Franciscus Assisilaisen rukous** 16
- Kadonnutta paratiisia etsimässä:** Kalle Hiltunen 18
*Franciscus veljineen 1. jätti maailman, 2. teki työtä
ja 3. jakoi sen hedelmät sekä lopuksi toivotti rauhaa.*
- Sana tertiääreistä:** Katri Kuusikallio 21
*Tertiäärit pyrkivät pysymään vapaina kaikista sidoksista
varallisuuteen olemalla kaiken aikaa tietoisia maailman
köyhyydestä ja sen vaatimuksista heihin.*
- Anna-Maijan runoja Matan ohjauksessa:** Kyllikki Krapinoja 23
Matan tapa ohjata oli rohkaiseva ja innostava, lämmin ja vahva.
- Köyhyydessä kilvoittelua:** Matleena Ikola 26
Fransiskaanista, voisi joku sanoa. Äärimmäistä, sanoisi moni muu.
- Arkivinkki:** Matleena Ikola 28
Miten elää fransiskaanisesti, liikaa kuluttamatta tässä ajassa?
- Komin terveiset:** käänös Matleena Kallinen 30
Uskonnollinen suvaitsemattomuus näyttää voimistuvat Intiassa.

TEEMANA FRANSISKAANINEN ELÄMÄNTAPA JA KÖYHYYS -RAHAKO RATKAISEE?

Skotlantilaisen lonayhteisön pastori sanoi äskettäin, että rahankäytössä konkretisoituu uskomme. Siis rahako ratkaisee pelastumisemme? Mietin usein, mikä on rikkaan miehen ja köyhän Lasaruksen kertomuksen todellinen sanoma. Tai viimeisen tuomion vertauksen, missä ratkaisevaa on hyvän tekeminen hätää kärsiville. Viimeisellä portilla ei kysytäkään uskonne oikeellisuutta tai sen vahvuutta, ainoastaan rakkauden tekoja. Hyvää voi tehdä jokainen riippumatta köyhydestään tai rikkaudestaan. Jostain syystä köyhät auttavat enemmän kuin rikkaat.

Suomessa ei ole absoluuttista köyhyyttä, mutta meilläkin köyhät ovat keskuudessamme: työttömät, sairaseläkeläiset, maahanmuuttajat, paperittomat, päihdeongelmaiset, vanhukset. Kerjäläiset haluttaisiin lailla kieltää, jotta voisimme ummistaa silmäme köyhyydeltä. Täällä ei kärsitä suoranaisesti leivän nälästä, vaikka leipäjonot ovatkin pidentyneet: me kärsimme ihmisen nälästä. Ahnehdimme kaikkea, koska rakkauden nälkämme on loputon.

Narsistishedonistinen yhteiskuntamme on köyhä yhteisöllisyydestä. Jo vuosikymmeniä sitten AnnaMaija Raittila tunnusti julkisessa rippituolissa yltyökyllisyyden

synnin, mikä vaivaa koko yhteiskuntaamme. Me ihailimme sitä, että selviää yksin jo pienestä pitäen, ja että menestyy omilla ansiollaan. Yksin asuvia on Suomessa yllättävän suuri määrä väestöstä. Kenenkään ei tarvitse jakaa mitään toisten kanssa, voimme elämme vain itsellemme.

Kirkkomme elämää julkisoikeudellisena yhteisönä määrittelee hyvin pitkälle myös raha. Seurakunnan toiminnasta ei innostu, jos sanotaan kylmästi, että rahaa ei ole mihinkään uuteen innovaatioon. Toisaalta aito yhteisöllisyys ei kaipaa rahaa, ainakaan paljon.

Rikkaan nuorukaisen vilpitön mieli ei riittänyt, koska sydän oli kiinni rahassa. Kuka sitten voi pelastua, kyselivät Jeesuksen oppilaatkin. Voimmeko me, joilla on rahaa ja valtaa, pelastua? Rahako ratkaisee – vai armo?

Jo muinoin rukoilitiin: "Älä anna köyhyyttä, älä rikkauttakaan. Anna ruokaa sen veran kuin tarvitsen. Jos saan kovin paljon, saatan kieltää Jumalan ja kysyä mielessäni: 'Mikä on Herra?' Jos ylen määrin köyhdyin, saatan varastaa ja vanhoa väärin, rikkoa Jumalan nimeä vastaan."

Jeesuksen vuorisaaunan sanat eivät jätä minua hyvinvoivan kirkon pappia rau-

haan: "Autuaita ovat hengessään köyhät, sillä heidän on taivasten valtakunta." Jumala suokoon, että osaisimme elää yksinkertaisesti ilossa, yksinkertaisuudessa ja armahtavuudessa.

Ps. Vuoden 2016 alusta lähtien Sinapinsiemen ry:n toimintaa on Ukinrannassa vain Rautiaisten kanssa erikseen sovittuina viikonloppuina tai muina aikoina. Ukinranta ei siis enää ole pysyvä asuinsija - ei kuin tulisija - sinapeille, mutta tulisija syttyy aina siellä, missä sinappeja on koolla. Tämä järjestely Leena ja Jarmo Rautiaisen kanssa on ollut välttämätön rahatilanteemme vuoksi. Ottakaa siis suoraan yhteyttä Rautiaisiin Ukinrantaan liittyvissä asioissa! Vaikka raha näyttää ratkaisevan asioita, olemme kuitenkin korkeammassa kädessä tässäkin asiassa. Kaikki kääntyy hyväksi, kaikenlaiset asiat kääntyvät hyväksi, niin kuin äiti Juliana Norwichlainen aikoinaan julisti. Luottamuksen pyhiinvaeltajien elämä ei riipu rahasta, vaan hyvän Jumalan armosta ja siunauksesta.

Kirjoittaja on rovasti ja Sinapinsiemen ry:n puheenjohtaja.

YKSINKERTAISTA ELÄMÄÄ ETSIMÄSSÄ

Fransiskus Assisilaisen elämän yksi puhutteleva piirre on se, kuinka hän meni kihloihin Rouva Köyhyyden kanssa. Hänelle se merkitsi sitä, että hän luopui rikkaan isänsä kauppiaan perinnöstä ja eli kerjäämällä ja työtä tekemällä iloisessa köyhyydessä. Köyhyyden iloinen puoli näkyi siinä, että Fransiskus oli vapaa sellaisista sidoksista ja velvollisuuksista, jota omistaminen ja raha toivat mukanaan.

Suhteessa rahaan voi olla kaksi äärimmäistä elämäntapaa. Ensimmäinen on se, että lähtee köyhyyden tielle. Silloin luopuu omastaan ja tekee elämässä sellaisia valintoja, jotka vähentävät rahan merkitystä elämässä. Toinen ääripää on se, että pyrkii kaikin keinoin maksimoimaan voittonsa ja omaisuutensa. Silloin raha ja omaisuus ovat elämän keskeinen ja tärkein asia. Käytännössä me ihmiset elämme tämän janan keskivälillä, kukin omassa kohdassamme elämäntilanteesta ja arvoistamme riippuen.

Suomessa toimii fransiskaaniminen kolmas sääntökunta, joka on osa suurempaa fransiskaanimistä yhteisöä. Se niveltyy Anglikaanisen kirkon kautta maailmanlaajuisiksi yhteisöiksi. Tämän sääntökunnan yhtenä tavoitteena on pyrkiä yksinkertaiseen elämään. Siinä ei siis puhuta suoraan köyhyydestä, vaan yksinkertaisuudesta, selkeydestä. Sääntökunnan periaatteissa sanotaan näin: *”Vaikka tertiäreillä on omaisuutta ja he ansaitsevat rahaa elättäkseen itsensä*

ja perheensä, he osoittavat olevansa Kristuksen ja Pyhän Fransiskuksen todellisia seuraajia elämällä yksinkertaisesti ja jakamalla omastaan toisten kanssa. He ymmärtävät, että jotkut jäsenet saattavat Pyhän Fransiskuksen seuraajina tulla kutsutuiksi elämään äärimmäisessä yksinkertaisuudessa. Kaikki sitoutuvat kuitenkin välttämään ylellisyyttä ja tuhlaamista. Kaikki mitä he omistavat on heille uskottu Jumalan käyttöä varten.”

Suhde omaisuuteen ja rahaan on haasteellinen ja vaikeakin kysymys. Mehän elämme yhteiskunnassa, jossa monia eri asioita mitataan juuri rahan kautta. Mikä on siis minun suhteeni omaisuuteen? Ajattelen, että yksinkertaisuuden etsiminen liittyy juuri asenteeseeni rahan. Onko se minulle väline vai itseisarvo? Juuri tässä kysymyksessä näkyy se, sitooko omistaminen minua vai vapauttaako se minut kiittämään Jumalaa

kaikesta siitä hyvästä, mitä olen saanut? Sanoohan Vapahtaja näinkin: *”Te ette voi palvella sekä Jumalaa että mammonaa.”* (Luuk.16:13) Fransiskus koki syvästi sen, että kaikki mitä hänellä on, on lainassa ja Jumalalta saatua. Hänellä on seuraava rukous: *”Herrani, olen kokonaan sinun. Sinä tiedät hyvin, ettei minulla ole muuta kuin kaapu ja köysi ja housut. Ja nämä kolmekin ovat sinun. Mitä siis voin tarjota tai antaa sinun valtasuuruudellesi?”*

Eli olisiko näin: omistimme sitten paljon tai vähän, olemmepa mielestämme rikkaita tai köyhiä, niin asenne omaisuuteen on tärkeä! Tertiääri-säännössä on myös tämä ajatus, että tulee opetella jakamaan omastaan. Se on hyvä mittari myös omaan asenteeseen: onko minun helppoa vai vaikeaa luopua jostain omastani?

Aivan konkreettisia vinkkejä annetaan tähän. Tee kotonasi puhdistussiivous. Voitko luopua niistä tavaroista, joita et tarvitse tai käytä? Tai jopa sellaisista, joista pidät? Ehkä toinen perheenjäsen, ystävä, seurakunnan ihminen tai kirpputori voisi iloita ja hyötyä niistä enemmän? Antamalla ja jakamalla omastaan voi lievittää joskus toisen hätää, sillä köyhyys itsessään on ihmiselle onnettomuus. Ja köyhiä löytyy täältä Suomesta läheltämme, puhumattakaan maailmasta, jossa köyhyys näyttäytyy vielä aivan eri mittaluokassa.

Fransiskuksen elämän esimerkki ravistelee siis meidän asennettamme omaisuuteen. Olisinko valmis jakamaan omastani? Huomaanko, että kaikki mitä minulla on,

on itse asiassa lainassa eikä se ole minun omaani? Kaikki on Jumalan. Monet ihmiset elävät jo fransiskaanimistä elämää, eivätkä he sitä sen kummemmin ajattele tai tiedä. Mutta sääntökunta antaa sanoja, vinkkejä, esimerkkejä ja ajatuksia siitä, kuinka oman elämän iloissa ja suruissa voi etsiä yksinkertaista elämää. Ja sitä myös monesti kaipaa ja tarvitsee, kun elämä on nykyisin niin monimutkaista ja moniulotteista.

Psalmissa 49 sanotaan: *”Älä kadehdi, kun joku rikastuu, kun hän kartuttaa talonsa omaisuutta. Kuollessaan hän ei ota mukaansa mitään, hänen omaisuutensa ei seuraa häntä hautaan.”* (Ps.49:17,18) Tämäkin hieman karu raamatunlause alleviivaa sitä, että omaisuus on vain lainassa. Itseä ja toisiamme armahtamalla ja omastamme jakamalla me keräämme aarretta taivaaseen, sitä aarretta, joka ei häviä.

Kirjoittaja on Sinapinsiemenen kummisih-teeri, pastori Lapuan hiippakunnassa ja fransiskaani-tertiäärien jäsen.

PYHÄ FRANCISCUS JA KÖYHYYS

Franciscuksesta tuli köyhien apostoli, vaikka hänen oma taustansa ei viitannut uudistajan uralle. Hänen isänsä Pietro di Bernardone oli menestyvä kangaskauppias ja harjoitti todennäköisesti myös pankkitoimintaa sen aikaisella tavalla. Franciscus sai opetusta liike-elämän alkeissa ja seurusteli nuoruudessaan pääasiassa rikkaiden perheiden jälkikasvun kanssa. Hänellä oli nuorena oma käyttötili, jonka isä lopulta lakkautti. Varakas tausta näytti antavan hänelle turvatun ja leveän elämän. Jumalalla oli kuitenkin varattuna toisenlainen ura.

Franciscuksen kääntymys tapahtui hänen sisäistäessään apostoleille annetun käskyn olla ottamatta rahaa tai tavaraa mukaansa lähetystehtävään. Tästä hetkestä Franciscus näki elämänsä matkana pitkin Kristuksen tietä. Hän luopui tarpeettomasta taakasta, rahoistaan ja tavaroista, alkaen kirjaimellisella tavalla seurata Kristusta. Seuraamisen ytimeksi muodostui Franciscukselle köyhyys ja hän saikin omana aikanaan kutsumanimen **poverello** - pieni köyhä. Tässä ilmenee hänen keskeisen ajatuksensa, joka oli ristiriidassa ympäröivän maailman ideologian kanssa - silloin ja nyt.

Oman itsensä suhteen Franciscus oli radikaali. Bonaventuran lyhyempi legenda kertoo: *Hän piti köyhyyttä iankaikkisen perintöosansa panttina ja kaikkea katoavaa arvokkaampana. Maailman pettäviä rik-*

kauksia hän ei pitänyt minkään arvoisina, vaan vain lainana, joka on myönnetty hetkeksi. Siksi hän rakasti köyhyyttä enemmän kuin mitään varallisuutta ja halusi voittaa siinä kaikki muut.

Franciscus oli myös mustasukkainen köyhyiden suhteen. Bonaventura sanoo: *Jos Franciscus näki jonkun olevan puettu köyhemmin kuin hän itse, hän heti nuhteli itseään ja pakottautui jäljittelemään tätä; hän kilpaili kuin kateellisena köyhyydessä ja hengeltään jalona pelkäsi siinä häviävänsä. Koska Franciscus näki kaikissa kohtaamissaan köyhissä Kristuksen kuvan, hän antoi heille auliisti kaiken saamansa, vieläpä välttämättömänkin; hän jopa piti velvollisuutenaan antaa se heille ikäänkuin se olisi ollut heidän omaisuuttaan.*

Franciscus ei ollut välinpitämätön ihmisen välttämättömistä tarpeista. Kuitenkin hän vastusti materiaalisen maailman ylikorostamista ja korosti työntekoa: ei raha vaan työ oli silta, joka oli ylitettävä. Työn ja toimeentulon välillä oli lineaarinen suhde ja raha loukku kristillisille hyveille. Rahan tehtävä maailmassa on olla vaihdon väline, arvon mitta ja arvon säilyttäjä ja Franciscus näki kahteen jälkimmäiseen liittyvät vaarat: rahan käyttämisen kaiken mittana ja sen kähmiminen rikastumisen takia. Toisin kuin työsuoritus, raha voi ahneen käsissä lisääntyä epäsuhteessa tehtyyn työhön ja todellisiin tarpeisiin. Ilman rahaa

suhde työn ja toimeentulon välillä säilyy viivasuorana ja elämässä säilyy työn ilo ja tyydytyksen tunne. Franciscus näki rahan elämänilon tuhoajana.

Franciscus vastusti pyrkimystä materiaaliseen turvallisuuteen katsoen että vain Jumala antaa elämässä varmuuden ja vakuuden. Franciscus ei kuitenkaan ollut sosiaali-reformaattori, vaikka vastusti rahan valtaa. Hän sisäisti köyhyyden ja perusteli sen Kristuksen seuraamisena, kristologiselta pohjalta. Franciscus ei suoranaisesti ottanut kantaa maailman asioiden järjestykseen eikä tulon tai omaisuuden jakautumiseen. Hän otti kantaa sielun mahdollisuuksiin päästä Jumalan luo ja tätä tavoitetta haittaaviin tai edistäviin tekijöihin.

Franciscuksen ajattelutapa oli protesti Italian kaupankäynnin tarpeisiin syntynyttä uutta raha- ja pankkitaloutta vastaan, joka näytti syrjäyttävän kristillisen ajattelutavan. Rikkaiden ja köyhien eriytyminen ilmeni niissä monissa liikkeissä, jotka syntyivät samantyyppisen näkemyksen siivittämisenä. Vain Franciscus korosti ilon merkitystä ja Köyhyyttä itsenäisenä, arvokkaana objektina. Franciscuksen maailma oli laajempi kuin muilla ihmisillä. Hän näki maailman duaaliteetin; mystisen ulottuvuuden ja käytännön maailman, yhtä aikaa tämän ja tuonpuoleisen. Omistuksen kohteiden arvon hän mittasi tässä laajemmassa maailmassa. Hän halusi omistaa

pysyvää eikä väliaikaista, taivaallista eikä maallista. Köyhyys oli ohjelmanjulistus ja Bonaventura kutsuukin Franciscusta Köyhien Patriarkaksi.

Allegoria: Domina Paupertas

Köyhä oli Franciscukselle enemmän kuin adjektiivi. Franciscus näki jumalallisten hyveiden - uskon, toivon ja rakkauden - ohella kolme evankelista hyvettä (consiglia evangelica): köyhyyden, kuuliaisuuden ja naimattomuuden, joihin kaikkiin hän voitti lähimmät seuraajansa. Tärkein oli köyhyys, jonka Franciscus personoi **Rouva Köyhyytenä, Domina Paupertas**. Tunnetuimpia Pyhään Franciscukseen liittyviä legendoja on hänen allegorinen romanssinsa Rouva Köyhyyden kanssa. Rouva Köyhyys oli rakkauden kohde, substantiivi, aarre ja rahan vastakäsite, ilon ja kiitoksen aihe.

Bonaventuran sanoin: *Kun hän nyt Kristuksen Jeesuksen rakkaudesta halveksi kaikkea talonsa tavaraa pitäen sitä tyhjän arvoisena hän tunsu löytäneensä katketyn aarteiden ja kallisarvoisen ja hohtavan helmen. Hän halusi saada ne haltuunsa ja päätti siksi luopua kaikesta omistamastaan ja tehdä pyhän kaupan: vaihtaa maalliset liiketoimensa evankeliumin työksi.*

Franciscus käytti aikansa tapan allegoriaa esittääkseen ajatuksensa. Allegorian tematiikka keskittyy kahteen päähah-

moon: Rouva Köyhyyteen ja toisaalta Ahneuteen, joka ei ollut mikään veli Ahneus vaan kiusaaja, joka vietti Franciscuksen seuraajia kompromissien tekoon. Franciscuksen maailmannäkemyksessä maallinen omaisuus sitoo ihmisen maallisiin huoliin, kiusauksiin ja tuskiin ja vie hänen aikansa ja huomionsa. Perspektiivi kaventuu vain tähän maailmaan. Omaisuuden vaihtaminen maallisesta taivaalliseen vie ihmisen pelastuksen tielle.

Franciscus oli tietoinen siitä, että näkemys ei ollut suosittu ihmisten keskuudessa. Bonaventura sanoo: *Mutta tuohon aikaan Aadamin lapset eivät puhuneet eivätkä kuulleet, joten he eivät halunneet keskustella eivätkä puhua köyhyydestä. He vihasivat köyhyyttä väkevästi, niinkuin he vihaavat nykyäänkin, eivätkä he kyenneet puhumaan siitä rauhallisesti kyselijälle.*

Kun tavalliset ihmiset ajattelivat näin, ylhäiset suhtautuivat uuteen ajatustapaan vieläkin vihamielisemmin. Edelleen Bonaventuraa siteeraten: *Kuultuaan häntä ylhäiset vastasivat hänelle vieläkin tylymmiin: Mikä on tämä uusi oppi, jonka sinä tuot korviimme? Olkoon tämä etsimäsi köyhyys aina oma osasi ja lastesi ja jälkeläistesi sinun jälkeesi. Me sen sijaan haluamme nauttia huvituksista ja olla ylen määrin rikkaita, sillä lyhyt ja surkea on elämämme aika, eikä ole parannuskeinoja ihmisen kuolemaa vastaan.*

Bonaventura toteaa, että Franciscuksen ratkaisu oli kerätä samanmielisiä tovereita ja pyrkiä jaloon köyhyyteen yhdessä heidän kanssaan. Yksinäiselle tie on vaarallinen mutta ystävät auttavat, kun tie muuttuu vaikeaksi. Franciscus näki tien köyhyyteen matkana vuorelle, samalla tavoin kuin monissa Raamatun kohdissa, missä Juma-

laa lähestytään vuorella. Franciscukselle vuori on sekä paikka lähellä Jumalaa että allegoria evankelisen köyhyyden saavuttamisen vaikeudesta.

Franciscus personoi köyhyyden tehdäkseen eron siihen sosiaaliseen surkeuteen, joka oli hänen aikanaan nähtävissä Italiassa. Rouva Köyhyys ei ole ihmisen pakkotila vaan spirituaalinen tavoite, joka avaa tien Taivaan valtakuntaan. Ne jotka ovat pakosta köyhiä eivät arvosta tilaansa. Kuten Bonaventura sanoo: *Kaikille eläville sinä olit perin vastenmielinen, kaikki pakenivat sinua, ja kaikki karkoittivat sinut luotaan, jos vain kykenivät. Ja vaikka jotkut eivät voineetkaan kokonaan paeta sinua, et sen vuoksi ollut heistä vähemmän vastenmielinen ja vihattava.*

Köyhyyden valtakunta ei ole siis tästä maailmasta vaan taivaasta ja tässä syntyy ristiriita mystisen köyhyyden ja tämän maailman reaalisen köyhyyden välillä.

Duaalisessa maailmankuvassaan Franciscus tunnisti kaksi köyhyyden käsitettä, mystisen ja käytännöllisen, ja kehitti niihin vastaavat toimintaohjelmat. Franciscuksen Pyhä Köyhyys oli spirituaalinen **tavoite** ja Taivaaseen pääsemisen edellytys.

Toisaalta Franciscus tunnisti maailmassa vallitsevan yhteiskunnallisen köyhyyden **tilan**. Hän tunsu syvää myötätuntoa yhteiskunnallisesti köyhiä kohtaan ja pyrki auttamaan heitä kaikin käytettävissä olevin keinoin. Hänen tavoitteensa oli herkistää veljeskuntansa köyhien tarpeille nähden että vain se, joka on itse vapaa rikkaudesta ja itsekkyydestä, voi ymmärtää osattomia. Franciscukselle köyhyys oli omansa jakamista vähäosaisten ja yhteiskunnan ulkopuolelle suljettujen kanssa, solidaarisuut-

P. FRANCISCUS JA ROUVA KÖYHYYS. ANDREA SACCHI, 1633.

Köyhän rukous

*Monet sanovat: "Kunpa saisimme osaksemme menestystä!
Herra, käännä meihin kasvojesi valo."
Mutta sinä annat sydämeeni suuremman ilon
kuin kukaan saa viinin ja viljan runsaudesta.
Rauhassa menen levolle ja nukahdan.
Sinä, Herra, sinä yksin olet minun suojani,
minä saan elää turvassa.*

Ps. 4:7-9

ta, jota omat halut ja tarpeet eivät saaneet rajoittaa.

Franciscus ja rahamaailma

Rahan maailma oli Franciscukselle tuttu. Elämänsä alkupuolella hän sai kaupallista koulutusta ja näki isänsä toiminnan ja siitä seuraavan omaisuuden kertymisen. Tämä ei kuitenkaan johtanut häntä rahan hankkimisen korostamiseen. Tästä Franciscus sanoutui irti koko elämänsä ajan. Hän ei nähnyt rahaa tavoitteena vaan välineellisesti: aluksi välineenä huvituksiin ja mukavaan elämään. Kääntymisensä jälkeen hän näki rahan välineenä hyvän tekemiseen. Lopulta hän luopui rahan käsitteestä ja kielsi sen myös tovereiltaan. Hän varoitti Ahneuden tarjoamasta kompromissista - rahan kahmimisesta näennäisesti hyviin tarkoituksiin. Kuitenkin Franciscus lopulta salli tertiaareille vapaammat säännöt. Tämä oli myönnytys - ei Ahneudelle, vaan maailman toiminnalliselle olemassaololle. Rahan maailma oli ikäänkuin maisema jonka kautta oikea Tie kulkee.

Franciscus hyväksyi *reaalitalouden* mutta tunsu syvää epäilystä *rahataloutta* kohtaan, jonka hän näki kärsimyksen ja Jumalasta irtautumisen lähteeksi. Koronotto oli Kirkon kieltämä, joten Franciscus jo lähtökohtaisesti näki pankkitoiminnan syntisenä. Franciscuksen visio on seurausta hänen uskonnollisesta minimalismistaan. Omaisuuden kerääntyminen aiheuttaa vihaa ja kitkaa, joka estää yhteiskuntaa tulemasta yhtenäiseksi Jumalan leiväksi. Spirituaalinen Köyhyyden tavoittelu tekee mahdolliseksi meidän muuttumisemme pisteiksi Jumalan suunnitelmassa. Franciscus ei vaatinut tertiaareja eroamaan maailman rakenteista mutta vaati meitä hylkäämään

sen ideologiat. Evankeliumin sanoin (Joh 17:14-16): *Minä olen ilmoittanut heille sanasi, ja he ovat saaneet osakseen maailman vihan, koska eivät kuulu maailmaan, niin kuin en minäkään kuulu. En kuitenkaan pyydä, että ottaisit heidät pois maailmasta, vaan että varjelisit heidät pahalta. He eivät kuulu maailmaan, niin kuin en minäkään kuulu.* Tämä on usein tiivistetty muotoon: *"Eläkää maailmassa mutta älkää maailmasta".*

Franciscuksen perintö

Franciscuksen perintö on laaja ja syvä. Fransiskaanisuus on Kristuksen työväline jonka tulee kehittyä vastaamaan ihmiskunnan muuttuvia kiusauksia ja ongelmia. Nämä ongelmat ovat monimutkaistuneet mutta perustavat elementit ovat samat: ihmistä kiusaavat heikkous ja turvattomuus, joka johtaa ahneuteen. Franciscus etsi uusia työtapoja ja menetelmiä teroittaa kristinuskosta leikkaava väline Jumalan tahdon toteuttamiseen. Niin meidänkin pitäisi tehdä. Monimutkaistuvassa maailmassa tämä on yhä tärkeämpi mutta myös vaikeampi tehtävä, jonka edessä meidän on kehitettävä havaintokykyämme tarkemmaksi seurataksemme Ahneuden yhä hienorakaisemmaksi muuttuvaa kuviota.

Franciscus eli syvän feodalismien aikaa, jolloin ruhtinaiden hallitessa rahatalous muotoutui ja etsi ensimmäisiä ilmaisujaan. Feodaaliruhtinaan valta sijaitsi yhdessä linnassa. Nyt rahan maailma on täyttänyt kaikki vallan lokerot. Ahneuden ja vallanhimon verkko on levittäytynyt kaikkialle mutta sen logiikka on muuttumatonta, petojen logiikkaa: syö tai tule syödyksi, rikastu tai häviä näkyvistä. Katolinen kirkko on jatkuvasti muistuttanut tällaisen maailman

vaaroista Franciscuksen hengessä, varsinkin viime aikoina. Emerituspaavimme Benedictus XVI sanoi Maailman perhepaamisessa 2012 seuraavasti: *Näemme, että nykyajan talousteorioissa usein vallitsee utilitaristinen käsitys työstä, tuotannosta ja markkinoista. Mutta Jumalan suunnitelma ja oma kokemuksemme osoittavat, että yksipuolinen hyödyn ja maksimoidun voiton logiikka ei edistä harmonista kehitystä, perheiden hyvää eikä oikeudenmukaisen yhteiskunnan rakentamista. Se tuo mukanaan raivokkaan kilpailun, raskaita epäoikeudenmukaisuuksia, ympäristön turomeltumista, kulutushyödykkeiden perässä juoksemista, jännitteitä perheissä. Utilitaristinen ajattelutapa pyrkii leviämään myös ihmisten välisiin suhteisiin ja perhesuhteisiin ja kutistaa ne pelkästään yksilöllisiin intresseihin sopiviksi. Näin se on uhka sosiaalisen verkoston pysyvyydelle.*

Hillittömän yksilönvapauden ja hedonistisen elämänasenteen korostaminen on johtanut altruismin ja ihmisten keskeisen solidaarisuuden romahtamiseen, eli juuri siihen mistä Franciscus meitä varoitti.

Kuten Franciscus näki selkeästi, elämme samanaikaisesti kahdessa järjestelmässä. Kristillinen järjestelmä on olemassa sielumme pelastukseksi ja se tunnustaa taloudellisen järjestelmän olemassaolon. Taloudellinen järjestelmä on olemassa maallisen toimeentulomme vuoksi eikä se huomioi

kristillistä järjestelmää. Olisi löydettävä tapa, millä ristiriitaiset järjestelmät kykenisivät elämään yhdessä. Ongelmana on se että taloudellinen järjestelmä on muodostunut viime vuosina myös uskonjärjestelmäksi, joka pyrkii syrjäyttämään kristillisen ajattelun ja korvaamaan sen rikastumisen tavoittelulla.

Köyhyys ei ole illuusio mutta rikkaus on illuusio, jossa monet ihmiset haluavat elää. Katolilaisina me uskomme että Jumalan valtakunta on realismin perusta ja elämän todellinen tavoite. Jos tämä tavoite vaatii luopumista maallisista illuusioista, näin on oltava.

Epätasa-arvo, joka on seurauksena rikkauksia luovasta järjestelmästä, ajaa ihmisiä pahuuteen, aidan kummallakin puolella. Rikkaita se ajaa ylpeyteen ja muiden halveksuntaan. Köyhiä se ajaa moraalittomuuteen, rikoksiin, kateuteen ja terrorismiin. Kummatkin se ajaa ahneuteen.

Franciscus ei luopunut omistamisesta vaan vaihtoi omistamisen kohteen tekeillä pyhän kaupan eli *sacrum commerciumin*, maallisesta taivaalliseen. Hän asetti keskeiseksi omistuksemme laadun. Voimme omistaa työn ilon, hyvän mielen ja tunteen siitä, että tuemme yhteiskuntaa ja muita ihmisiä, jaamme omastamme muille niin paljon kuin voimme. Hylätessään rahan Franciscus hylkäsi toiminnan, joka yksilöllisesti kerää maallista hyvää. Samalla

hän osoitti ajattelevansa että rahan maailma on vaarallinen ja antaa Ahneudelle lukemattomia tilaisuuksia tehdä vahinkoa.

Franciscus pyrki lyhentämään maallista polkua työstä toimeentuloon mahdollisimman lyhyeksi. Rahatalous pyrkii pidentämään polkua ja lisäämään siihen rikastumispisteitä, joissa ihminen voi saada maallista omaisuutta mutta menettää hallinnan sieluunsa. Monesti riittää vain osallistuminen, ei tarvitse edes olla voittajien joukossa. Terve harkintakyky sumentuu ja ihminen menettää luontaisen moraalin tajunsa. Jeesuksen ja Franciscuksen polku on suora tie Jumalan luokse. Jokainen poikkeama lisää riskiä joutua harhapolulle.

Franciscus teki radikaalin päätöksen ja käski seuraajiaan luopumaan rahasta. Sen aikuinen raha tarkoitti kultakolikointa, sekiinejä. Mikä olisi näiden vastine nykymaailmassa? Ehkäpä sellaiset elämän pisteet, joissa ihminen suhteettomasti rikastuu, ottaa moraalisia riskejä ja tuottaa

muille ihmisille ja taloudelle mittaamatonta vahinkoa.

Talousjärjestelmään erilaisilla automaatiikoilla ulkokohtaisesti ympäittävä eettisempi käyttäytyminen ei toteuta rakkautta Jumalaa tai ihmistä kohtaan. Todellinen kristillinen etiikka, joka tunnistaa kaikki eteentulevat moraaliset valinnat, syntyy henkilökohtaisessa kääntymyksessä, henkilökohtaisena valintana ja erillään organisaation sanelemasta käyttäytymismallista. Jos haluamme soveltaa Pyhän Franciscuksen Kristuksen seuraamisen periaatetta, voisimme ainakin pyrkiä noudattamaan kohtuullisuuden sääntöjä - olemmepa sitten tavallisia yksilöitä, ammattisijoittajia, pankinjohtajia, poliitikkoja. Vastuullisten päätösten takana on oltava vastuullinen elämä.

Nudus, Nudum Christum sequens. Teksti on muokattu fransiskaanimaallikoiden blogitekstistä. (fransiskaanimaallikot.blogpot.fi)

FRANCISCUS ASSISILAISEN RUKOUS

*Vapahtaja, tee minusta rauhasi välikappale,
niin että sinne, missä on vihaa,
toisin rakkauden,
missä loukkausta, toisin anteeksiannon,
missä epäsopeutta, toisin yksimielisyyden,
missä erehdystä, osoittaisin totuuden,
missä epäilystä, auttaisin uskoon,
missä epätoivoa, nostaisin luottamukseen,
missä pimeyttä, loisin sinun valoasi,
missä surua, virittäisin ilon ja lohdutuksen.*

*Niin että, oi Mestari, en yrittäisi niin paljon
etsiä lohdutusta kuin lohduttaa muita,
hakea ymmärtämystä kuin ymmärtää toisia,
pyytää rakkautta kuin rakastaa muita,*

*sillä antaessaan saa,
kadottaessaan löytää,
unohtaessaan saa anteeksi,
kuollessaan nousee iankaikkiseen elämään.*

SINAPINSIEMEN ILMOITUSTAU LU

Syksyn 2015 toimintaa Ukinrannassa

28. – 30.8. Ukinranta avoinna Sinapinsiemen jäsenten oleiluun

11. – 13.9. Sukellus kuvaan, sanaan ja musiikkiin – erilainen retriitti, ohjaaja Lari Junkkari

23. – 25.10. Ukinranta avoinna Sinapinsiemen jäsenten oleiluun

27. – 29.11. Adventtiretriitti

11. – 13.12. Ukinranta avoinna Sinapinsiemen jäsenten oleiluun

*Retriittien hinta on 110 euroa, joka maksetaan Sinapinsiemenen tilille ennen retriittiä.
Ilmoittautuminen retriiteille 2 viikkoa etukäteen.*

Ilmoittautuminen: sihteeri@sinapinsiemen.fi tai puh. **045 266 0570**

KADONNUTTA PARATIISIA ETSIMÄSSÄ -POHDINTOJA FRANSIKKAANISEN RAHAKRITIIKIN ÄÄRELLÄ

Fransiskaanimainen sääntökunta levisi 1200-luvulla muutamassa vuosikymmenessä Keski-Italian pikkukaupungista koko läntisen Euroopan ylittäneeksi hengelliseksi liikkeeksi. Se on yksi merkittävimpiä aatteellisten liikkeiden kasvuta-

rinoita länsimaisessa historiassa. Fransiskaanimaisuus alkoi 1200-luvun Assisin kaupunkivaltion talousjärjestelmää kritisoivana liikkeenä. On luonnollista, ettei fransiskaanimaisuus ole koko Euroopan laajuisena ”mainstream”-sääntökuntana pys-

tynyt kantamaan yhtä voimakasta protestiliikkeen leimaa kuin alkuvaiheen pienenä veljien ryhmänä. Yleisesti tiedetään fransiskaanimaisen liikkeen suhtautuvan kielteisesti rahaan. Usein jää huomiotta, että tämän piirteen taustalla on ollut raju kritiikki rahaan perustuvaa Assisin varhaiskapitalistista talousjärjestelmää kohtaan.

Varhaisten fransiskaanimien ohjelma on tutkimuksessa jaoteltu kolmeen teesiin. Franciscus veljineen 1. jätti maailman, 2. teki työtä ja 3. jakoi sen hedelmät sekä lopuksi toivotti rauhaa. Tämän ohjelman ensimmäinen teesi on talouskritiikissään kaikista voimakkain ja siihen on syytä syvennyä enemmän.

Mikä maailma jätetään?

Maailman jättäminen ei ole vieras termi (suomalaistenkaan) hengellisten liikkeiden sanastossa. Tämän sanan äärellä on syytä kysyä, mikä on se maailma, joka jätetään. Minkä maailman varhaiset fransiskaanimet jättivät?

Assisin kaupunkivaltio oli 1200-luvulle tullessa vaurastunut kaupankäynnillä. Kaupungissa oli merkittävä kauppiaiden luokka. Sen varaan oli syntynyt kapitalistinen talousjärjestelmä, mikä toi vaurautta kaupungille. Franciscuksella oli rikkaan kangaskauppiiaan poikana omakohtaista kokemusta tästä kaupankäynnin tuomasta vauraudesta. 1200-luvun ensimmäisellä vuosikymmenellä Franciscus kuitenkin tuli vakuuttuneeksi tämän rahanvaihtoon perustuvan järjestelmän ongelmista. Vauraus ei tuonut onnellisuutta, ainakaan kaikille. Eikä vauraus jakautunut tasaisesti. Rahan määrän kasvamisesta huolimatta

esikapitalistinen yhteiskunta oli raadollinen.

Maaailma, jonka varhaiset fransiskaanimet jättivät, oli Assisin kaupunkivaltion talousjärjestelmä. He luopuivat sen sydämessä olevasta rahanvaihdosta, mutta ennen kaikkea siihen liittyvästä omistamisen sekä omaisuuden arvottamiseen ja vaihtamiseen liittyvästä ajattelutavasta. Tästä omistamisen kulttuurista luopumisesta antaa oivan kuvan vähäisempien veljien ensimmäisen säännön kohta: ”Asukootpa veljet missä tahansa, erakkoloissa tai muualla, heidän on varottava pitämästä mitään paikkaa omanaan tai puolustamasta sitä toista vastaan. Ja tulkoon heidän luokseen kuka tahansa, ystävä tai vastustaja, varas tai rosvo, hänet on otettava vastaan hyväntahtoisesti.”

Mihin maailmasta mennään?

Jos maailmasta lähdetään pois, niin minne sitten mennään? Fransiskaanimien syntyinlankeemustulkinnan mukaan paratiisi, johon ihminen asetettiin, on tämä maailma. Maailma on täynnä Jumalan antamaa hyvyyttä. Näin on helppo ajatella Keski-Italian lämmössä, missä hedelmäpuut tuottavat ilman ihmisen vaivaa hedelmää sukupolvesta toiseen ohikulkijoiden nautittavaksi. Lankeemus tapahtuu siinä, kun ihminen haluaa omistaa tuon perimmiltään Jumalan omistaman maailman hyvyyden ja hyötyä siitä. Langenneessa maailmassa hedelmäpuu ei ole ohikulkijoiden hyödykkeenä, vaan sen omistaja myy hedelmiä hyötyäkseen niistä. Langenneessa maailmassa Jumalan hyvyyksien jakautuminen häiriintyy omistamisen ja omiste-

tusta hyödykkeestä hyötymisen kulttuurin vaikutuksesta.

Kun varhaiset fransiskaanit jättivät maailman eli Assisin rahatalouden, he eivät lähteneet mihinkään muualle. He jäivät samaan Jumalan luomaan maailmaan. He pyrkivät itse muuttamaan ja muuttamaan myös maailmaa lankeemusta edeltävää tilaa kohti, missä omistamisen synty ei rajoittaisi Jumalan hyvyyksien jakautumista niin kuin langenneessa maailmassa. He pyrkivät takaisin kohti paratiisia.

Omistamattomuudessa eläminen ei fransiskaanisen ideologian mukaan ole ilotonta ja ankeaa. Vähäisempien veljien sääntö useassa kohdassa korostaa omistamattomuudesta iloitsemista. Veljet eivät ottaneet tekemästään työstä palkkioksi rahaa vaan ainoastaan työpäivän elannon. Heidän ohjelmansa oli tehdä työtä ja jakaa sen hedelmät. Tämän periaatteen mukaan Jumalan luomassa paratiisissa työ tuottaa niin aineellista kuin aineetonta hyötyä tekijöilleen enemmän, kun työn tuottama hyöty ja ilo jaetaan välittömässä veljien kanssakäymisessä työnteon hetkellä.

Paratiisin kaipuun ylistys

Fransiskaaninen liike ei ole jäänyt viimeiseksi yritykseksi irtautua omistamiseen ja rahatalouteen perustuvasta järjestelmästä. Monesti erilaiset ihmisryhmät ovat huomanneet kapitalistisen järjestelmän puutteet ja pyrkineet irtautumaan omistamisen

ja kaupankäynnin kulttuurin tuomasta vääryydestä. Eikä fransiskaanisiet veljet ole ainoa hengelliseksi yhteisöksi luokiteltava porukka, joka on pyrkinyt jättämään taakseen synnin maailman.

Näistä paratiisia etsivistä porukoista utopistisimmat ja ainakin itselleni vierokuttavimmat ovat sellaiset, joissa on uskottu päässeen täysin eroon omistamisen ikeestä tai synnin maailmasta. Tällaiset yhteisöt ovat väistämättä näyttäneet silmissäni valheellisilta. Paratiisiin jo löytänyt ja sen täydellisesti omistava yhteisö on mielestäni parempaan pyrkivän yhteisön irvikuva.

En usko omistamisesta vapaan paratiisin, synnin maailmasta irtautumisen, olevan mahdollinen tässä ajassa. Pidän kuitenkin varhaisten fransiskaanien ja muiden maailman vääryyksien parantamiseen sekä niistä irtaantumiseen liittyviä liikehdintöjä elintärkeinä ihmisyydellemme. Vaikka paratiisia ei olisikaan mahdollista saavuttaa, sen kaipaamisesta ja sinne pyrkimisestä ei tule luopua. Pyrkimys Babylonista kohti Siionia, pyrkimys takaisin kadotettuun paratiisiin, on meissä elimellisesti läsnä. Siksi tavoittelut paratiisiin palauttamiseksi tuskin loppuvat. Tai jos ne loppuvat, emme menetä vain tärkeitä pyrkimyksiä maailman parantamiseen, vaan myös jotain olennaista ihmisyydestämme.

Kirjoittaja on TL, pastori sekä fransiskaanisen San Damianon osuuskunnan jäsen.

KATRI KUUSIKALLIO

SANA TERTIÄAREISTÄ

Tertiäärit pyrkivät pysymään vapaina kaikista sidoksista varallisuuteen olemalla kaiken aikaa tietoisia maailman köyhyydestä ja sen vaatimuksista heihin. Ensimmäisten fransiskaanien aikaan uusi, rahaan perustuva talousjärjestelmä valtasi yhteiskunnan. Fransiskaanit vastustivat sitä näkyvästi, koska se asetti ihmiset entistä eriarvoisempiin aseisiin ja jätti toi-

set aivan tyhjän päälle. Fransiskaanit asettuivat huonosta asemasta kärsivien puolelle. Valtaapitävät eivät heistä välittäneet. Fransiskaanien mukaan kaikki aineellinen ja henkinen hyvä tulee lahjana Jumalalta ja se pitää jakaa eteenpäin, laittaa kiertoon.

Nykyajan fransiskaanisen kolmannen sääntökunnan jäsenet, tertiäärit, seuraavat Kristusta Franciscuksen innoittamana, ru-

kouksella, opiskelulla ja työllä. Sääntökunta koostuu niistä, jotka arkisissa ammateissa toimiessaan tuntevat kutsumusta pyhitää elämänsä fransiskaaniselle säännölle ja elämänlupauksille.

Liittymistä kolmanteen sääntökuntaan edeltää monta vaihetta, tehtäviä ja harkinta-aika. Elämä tertiäärinä ei ole pikajuoksu, vaan loppuelämän maraton, ei elämyksiä, vaan kuuliaisuutta. Käytännössä jokainen jäsen osallistuu ryhmänsä tapaamisiin, rukoilee päivittäin toisten jäsenten ja ajan-kohtaisten aiheiden puolesta, lukee päivän periaatteen, käy hengellisessä ohjauksessa ja seuraa elämänsääntöä.

Elämänsäännön osa-alueisiin; pyhä ehtoollinen, katumus, säännöllinen rukous, itsensä kieltäminen, retriitti, lukeminen ja opiskelu, yksinkertainen elämä, työ palvelun tienä ja kuuliaisuus, liittyen tehdään lupaukset, miten niitä toteutaan omassa elämässä. Minulle, kuten monelle muullekin suuri kysymys ryhmään liittyessä oli elämänsääntö: tuleeko siitä pakko, kahle? Päinvastoin, elämänsäännön tarkoitus ei ole ahdistaa, vaan vapauttaa ja ohjata kesittymään niihin teemoihin, joihin Jumala kulloinkin kutsuu. Ryhmän jokainen jäsen toimii omassa ympäristössään. Tapaamiset ja keskustelu antaa yhteisön tuen, jakamisen ja peilauspinnan.

Pappina halusin kuulua hengelliseen yhteisöön jäsenenä, eri tavoin kuin siihen yhteisöön, missä palvelin seurakuntaani. Tertiäätien tavoite on levittää rauhan, rakkauden ja sovinnon henkeä. Minuun teki suuren vaikutuksen ensimmäisellä matkallani anglikaaniseen Hilfieldin fransiskaaniveljistöön tapa, miten siellä on onnistuttu yhdistämään sekä vahva rukous että yhteiskunnallinen toiminta. Säännöllinen

hartauselämä on hedelmällisessä vuorovaikutuksessa maailman todellisten kysymysten kanssa: uskontodialogin, ilmastomuutoksen, luonnonmukaisen elämän, köyhien auttamisen, ihmisoikeuskysymysten, rauhanmarssien ja mielenosoitusten. Ilo ja huumori myös näkyvät.

Tertiäärit hupailevat ja nauravat, iloitsevat Jumalan maailmasta. Monella oli ryhmään tullessa tunne, että tuohan on jo minulle tuttua. Itselleni fransiskaanisuuuden ydin on tiivistynyt pitkään elämän yksinkertaistamiseen. Rukouksesta on tullut todellinen, alati syvenevä osa arkeani. Siitä lähtevä toiminta on johtanut tertiäärimieheni kanssa arkisten valintojen lisäksi mm sijaisvanhemmuuteen ja seksuaalisesta hyväksikäytöstä selviytymisen kirjan toimitamiseen. Tertiääreille on ominaista paremminkin sellainen anteliaisuus, joka antaa kaiken, kuin köyhyyden arvostaminen itsessään. Sitten tuli kutsu lähetystyöhön Tansaniaan. Samalla konkreettisesti luovuimme suurimmasta osasta tavaroitamme. Otimme mukaamme aivan välttämättömimmän.

Elämä fransiskaanina on uskon kilvoittelua, vaellus. Lempipsalmini sanoin:

Onnellisia ne, jotka saavat voimansa sinusta, ne jotka kaipaavat pyhälle matkalle.

Kun he kulkevat vedettömässä laaksossa, sinne puhkeaa virvoittava lähde, ja sade antaa heille siunauksensa. Askel askeleelta heidän voimansa kasvaa ja he saapuvat Siionin Jumalan eteen. Ps 84: 6-8.

Lainaukset ovat kolmannen sääntökunnan periaatteista.

Kirjoittaja on pappi, lähetystyöntekijä ja fransiskaanisesta kolmannen sääntökunnan jäsen.

KYLLIKKI KRAPINOJA

ANNA-MAIJAN RUNOJA MATAN OHJAUKSESSA

"MATALTA LAHJAKSI SAAMANI PIENI ENKELI LÖYSI HETI PAIKKANSÄÄNTÖNI SUVUN VANHAN RAAMATUN VIERELTÄ."

Olen suuresti kiitollinen siitä, että sain olla yhdessä neljän muun Sinapinsiemen kanssa Matta Haaposen ohjattavana, kun Turussa järjestettiin tammikuussa 2013 Anna-Maija Raaitilan runojen iltapäivä. Nyt Matan kuoleman jälkeen olen monta kertaa tarttunut tuohon ohueen mustaan runokansioon ja selailut sitä silmät kyynelissä, hymyillenkin – ja ymmärtänyt, miten tasokasta Suomen

kirkkdraaman äidiksi nimetyt teatteriohjaajan osaaminen oli. Ennen olin vain ulkopuolisenä katsonut, nyt sain kokea miten kokonaisuus syntyy.

Meitä lausujia oli mukana viisi: Leena Kairavuo, Mari Heinonen, Jani Kairavuo, Heikki Palmu ja minä. Musiikista vastasivat Turun tuomiokirkkoseurakunnan kanttorin Jukka Pietilän ohjaama kamarikuoro Nova ja saksofonisti Samuli Nie-

minen, ja iltasiunauksen luki arkkipiispa emeritus John Vikström. Kuuntelemassa oli juhlasalin täysi väkeä.

Ensimmäisessä kokoontumisessa Matta jakoi jokaiselle A4-nipun. Katselin leikkaa-liimaa-menetelmällä kokoon kasattuja sivuja ja käsin kirjoitettuja ohjeita musiikin kulusta runojen välissä - ja tunnustan hetken miettineeni, mitähän tästä tulee. Hyvä siitä tuli! Saimme kukin valita lausuttaviksemme ne runot, jotka tuntuivat omilta - ja kävi ilmi, että Matta oli ne pääosin juuri niin ennakoanutkin...

Matan tapa ohjata oli rohkaiseva ja inostava, lämmin ja vahva. Neljän harjoi-

tuskerran jälkeen ohjelma oli askelkuvioita myöten valmis. Taizé-laulujen rytmittämä kokonaisuus eteni teemoittain. Anna-Maijan runoilijankuvassa oli mukana 19-vuotiaan herkkyys, kaikilla rajoilla valkoista liinaa heiluttavan rohkeus, äiti Namibian myötätunto, suljettujen hellyyden kaivojen koleus kahden toisilleen läheisen välillä - ja kaiken kattava toivo, jolla ei ole omaa ääntä.

Juontajana toiminut säteilevä Matta luki viimeisenä runon, jonka hän oli isänsä kuoleman jälkeen saanut henkilökohtaisena osanottona Anna-Maijalta:

***”Ja Jumala on kätkevä kasvonsa
ensi lumeen
ensi lumen alle
kaikki vielä siemenessä nukkuvat
uudet puutarhat
kaikki toukassa odottavat
perhosten siivet
syvän meren, aavan ruohon sinivihreinä,
omista kasvoistaan lämpiminä.
Niiden kasvojen valossa
me jo lepäämme kaikki.”
Kiitos teille, rakkaat
Matta ja Anna-Maija!***

Kirjoittaja on toimittaja ja retriitinohjaaja, FM, eläkkeellä ko. viroista Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymässä.

Marjatta Haapanen oli teatteriohjaaja
synt. 22.1.2944 Helsinki ja kuoli 4.4.2015 Raisio.

***”Ei ole varjoa
kenenkään saapuvan yllä.
On vain aamu.
On vain perillepääsy.”
-Anna-Maija Raittila***

Siunaus on toimitettu läheisten läsnä ollessa.

KÖYHYDESSÄ KILVOITTELUA

Monet ystäväistäni elävät äärimmäisessä köyhyydessä. Kesät asutaan teltassa tai tiipiissä, ruokaa dyykataan ja kasvatetaan itse, vaatteet hankitaan kirppiksiltä ja kierrätyksestä, rahaa käytetään vain välttämättömyyksiin. Fransiskaanista, voisi joku sanoa. Äärimmäistä, sanoisi moni muu. Itse en ole näin äärimäiseen elämään (vielä) kyennyt, vaikka olenkin juuri jäänyt opintovapaalle töistäni ja näin tipauttanut omaa elintasoani vapaaehtoisesti. Helppoa se ei ole ollut, myönnän, mutta se on sekoittanut omaa maailmankuvaani ja arvojani perustavanlaatuisesti - mitä olen ehdottomasti kaivannut.

Köyhyys on vaikea laji. Viime aikoina on julkaistu paljon artikkeleita siitä, kuinka köyhyys syö ihmisen aivokapasiteettiä niin, että pelkkä elämästä selviytyminen on usein vaikeaa.

Köyhyyskierteestä on vaikeaa pinnistää pois, vaikka sitä kovasti haluaisi. Elämisen vaihtoehdot saattavat tällöin loppua kesken - ei huomata ilmaista puustojumpaa tai kaupungin tarjoamaa aamupalaa oman selviytymisen keskellä. Kaiken elämässä tapahtuvan mittariksi muodostuu helposti raha; tarkemmin sanottuna rahan puute.

Rahattomuus on monissa piireissä sosiaalinen itsemurha - en voi lähteä kaupungille muiden kanssa syömään, sillä se maksaa. En voi viedä lastani haluttuun harrastukseen, sillä se maksaa. Köyhyys saattaa ajaa ihmisen siihen, ettei rahaa osata käyttää luovasti, siihen ei aina riitä kapasiteettia. Miten siis olla viisaasti köyhä? Yhteiskuntamme pyörii vahvasti rahan ympärillä. Varsinkin kau-

pungit ovat täynnä tiloja, joissa ei voi viettää aikaa kuluttamatta rahaa. Tarpeita luodaan taukoamatta: osta uusi soijalatte, niin elämä maistuu! Tai tuo tekninen vempain, niin elämä helpottuu! Onnellisuutta markkinoidaan meille tavaroiden muodossa.

Tältä kaikelta on vaikeaa sulkea korvan, kun elää mukana kaupungin sykkeessä. Siksi varmasti monet vetäytyvätkin - rakentavat uusia todellisuuksia, ekokyliä ja pieniä yhteisöjä, joissa elämä ei pyöri kulutuksen ympärillä. Tällaiset valinnat vaativat kuitenkin huimapäistä rohkeutta, näin kokonaisvaltaisiin valintoihin ei meistä kaikista ole. Eikä rahatalouden ulkopuolelle noin vain pääse, vaikka asuisikin metsässä. Lääkäripalveluihin ja muihin tarvitaan nauriiden lisäksi myös euroja. Yhteisöelämä ei sekään ole ongelmatonta: lähimmäisenrakkaus voi välillä olla todellisella koetuksella.

Köyhyys ei siis aina ole oma valinta, missään tapauksessa. Väitän kuitenkin, että omaa elämäntyyliään on syytä tarkastella kriittisesti aina aika ajoin: yhteiskunnan antamille impulsseille sokaistuu niin helposti. Mihin oikeastaan haluamme käyttää rahaa? Tätä kysymystä olen pohtinut ja suosittelen muitakin pohtimaan. Vastausta minulla ei valitettavasti ole, mutta uskon, että jo pohdinta voi ravistella omia kulutuksen kohteita tarpeellisesti. Ja ravistelua tämä yhteiskunta tarvitsee, totisesti

Kirjoittaja on Sinapinsiemen vastaava toimittaja, teologian maisteri ja vanha kommuunieläjä.

ARKIVINKKI

Miten elää fransiskaanisesti, liikaa kuluttamatta tässä ajassa?
Maailmassamme on onneksi monia ihania asioita, joiden tekeminen ei
maksu mitään. Tässä muistuksena muutama. Listaa saa täydentää!

metsänä samoilu

ulapalle tähtäily

päiväunet

iltauinti

villiyrttien keruu

mietiskely

hiljainen rukous

RAKKAAT YSTÄVÄT,

Toivottavasti luette tätä kirjettä hyvässä voinnissa. Me voimme myös hyvin, vaikka flunssansairastaminen on melko yleistä näin vuodenaikojen vaihteessa. Useimmalla meistä on kurkkukipua ja nuhaa, mutta toivon että paranamme kaikki pian. Olisi hyvä paran-

tua. Ja muuten, sikainfluenssa on saapunut Manipuriin ja Imphalissa on jo muutamia uhreja. Meidän lapsiamme (ja itse asiassa kaikkia koulun oppilaita) neuvotaan käyttämään hengityssuojaimia. Olemme kuulleet raportteja että sikainfluenssan hoitoon käytettävästä lääkkeestä Tamiflusta (osel-

tamiviirifosfaattia) on pulaa, tai että siitä on liikkeellä väärennettyä versiota. Manipurissa jaetaan homeopaattista lääkettä nimeltä Arsenic 30 tai Arsenic Album ennaltaehkäisevänä lääkkeenä sikainfluenssaan.

Homeopatia väittää lääkkeen olevan toimiva ehkäisykeino, joten kävin Imphalissa kolme päivää sitten hakemassa sitä meille kaikille Kiitos Inniin. Kansallisesti sikainfluenssa on vaatinu yli 1900 ihmishenkeä tähän mennessä. Edes Kiitos Innin siat eivät ole säästyneet influenssalta. Viimeisen viiden päivän aikana on kuollut kolme porsasta, ja lisää on varmaan tulossa. On melko lannistavaa nähdä näitä kuolemia toinen toisensa jälkeen sillä nämä siat täyttävät vajeita meidän kohtuullisen suurista menoistamme. Eipä kai meillä ole määräysvaltaa elämästä muissa muodoissa paitsi Jumala. Maaliskuussa olemme myös nähneet kuinka lehmikarjaa kuolee Manipurissa Black Quarter nimiseen tautiin.

Karjasta puheen ollen, monissa osissa Intiaa uusi hallitus on lopettanut lehmien

tappamisen ihmisravinnoksi. Naudanlihansyöjänä en tiedä mitä sanoa. Toisaalta syy kieltojen taustalla vaikuttaa melko pätevältä: Intia kansakuntana kuluttaa maitoa ja maitotuotteita paljon enemmän kuin mikään muu kansa, ja maidosta on puutetta lehmien tappamisen vuoksi. Voisi väittää että vaihtoehtoisia ratkaisua suoralle kieltämiselle voisi etsiä mutta tällä hetkellä se näyttää epätodennäköiseltä.

Uskonnollinen suvaitsemattomuus näyttää voimistuvat Intiassa, joka on perinteisesti tunnettu esimerkkinä paikasta jossa eri uskonnot ovat voineet elää sovussa keskenään. Maaliskuussa on kuultu uutisia kirkkojen tuhoamisesta joissakin paikoissa ja 72 vuotiaan nunnan raiskauksesta luostarikoulussa LänsiBengalissa (Kolkatassa). Tämä osoittaa kuinka uskonnollinen likinäköisyys voi muuttaa ihmisen fanaattiseksi ja paholaismaiseksi. Samalla kun ulkoinen uskonnollinen vihamielisyys haastaa kristittyjä, on raportteja myös kristinuskon sisäisistä sairauksista. Manipurissa

pidätettiin maaliskuussa valeskristitty pappi joka on johtanut lasten turvakotia. Hän oli käyttänyt seksuaalisesti hyväkseen 14 alle 15-vuotiasta tyttöä muutaman vuoden ajan. Se on järkyttävä mutta totta. Monet manipurilaiset lapset ovat käyneet läpi samanlaisia synkkiä asioita. Muutama vuosi sitten monta manipurilaista lasta pelastettiin Etelä-Intiasta sillä heidän orpokotinsa omistaja oli pahoipidellyt heitä fyysisesti ja seksuaalisesti. Ja hän oli vihitty pastori. Tällaiset tapaukset osoittavat sitä, että uskonnollisesta suuntauksesta riippumatta useimmiten se on ihmisen sisäinen eheys joka määrittelee hänen suhteensa jumalalliseen ja muihin ihmisiin. On paljon jumalallisempaa olla sisäisesti terve kuin ulkoisesti kaunis ja elegantti.

Kiitos Innin lapset voivat hyvin. Heillä tulee olemaan ensimmäinen kuukausittainen koe tämän kuun lopussa. Eilinen (lauantai) oli lomapäivä, joten teimme hommia Kiitos Innessä. Hakkasimme polttopuita ruuanlaittoa varten (olisin halun-

nut liittää mukaan kuvia, mutta en voinut tehdä sitä tänään). Ja ihan vain tiedoksi, noin 710 ruuanlaittoon käytetyn kaasusylinterin lisäksi käytimme kaksi kuorma-autollista puuta vuodessa. Kuormallinen puuta maksaa noin 250-300 euroa joten on kivaa suunnitella vähemmän kallista tapaa laittaa ruokaa. :) Me työskentelemme, elämme ja syömme yhdessä Kiitos Innessä. Kouluun menemisen ilon lisäksi haluamme välittää viestin että yhdessä työskentely ja vastuun ottaminen on osa kokonaisvaltaista koulutusta- useimmat lapsista auttavat meitä erittäin mielellään töissä ja olen siitä iloinen. Tänä iltana me pidämme taas Taizérukoushetken ja tulemme muistamaan kaikkien teidän nimet ja myösrukoi- lemaan puolestanne.

Näihin sanoihin lopetan kunnes on taas aika kirjoittaa teille uusi kirje. Jumala siunatkoon teitä, Kom.

Käännös Matleena Kallinen

SINAPINSIEMEN RY

Sinapinsiemen ry on vuonna 1979 perustettu kristillinen järjestö. Sinapinsiemen ry rohkaisee etsimään Raamattuun pohjautuvaa kristillistä elämäntapaa, jossa on tilaa rukoukselle, vuorovaikutukselle ja yhteisöllisyyden kautta toteutuvalle lähimmäisenrakkaudelle. Tähän elämäntapaan liittyvät myös luomakunnan kunnioittaminen ja ekumenia. Näiden arvojen kautta ja kolmiyhteiseen Jumalaan sitoutuen Sinapinsiemen ry tarjoaa vaihtoehdon yhteiskunnassamme ilmenevälle kulutus- ja kilpailukeskeiselle elämäntavalle. Sinapinsiemen ry toimii myös yhteyden-pitäjänä niiden suomalaisten kesken, jotka ovat saaneet vaikutteita ranskalaisesta Taizén ekumeenisesta luostariyhteisöstä.

Kansainvälinen toiminta

Sinapinsiemen ry hoitaa Suomessa kummilapsitoimintaa yhteistyössä Intian Gujaratissa toimivan Education Sponsorship Programmen kanssa. Kummina voi tukea sikäläisen alkuperäisväestön eli Adivasiens lapsia saamaan koulutusta järjestön ylläpitämissä sisäoppilaitoksissa. Kummilapsen koulutuskustannukset ovat 200 euroa vuodessa.

Sinapinsiemen ry on tukenut stipendein joitakin kehitysmaiden köyhiä opiskelijoita myös korkeakouluopinnoissa. Tämänhet-

kinen stipendiaatti on Intian Manipurin osavaltiota kotoisin oleva Karong Thanghao Kom.

Jäsenetuja

Yhdistyksen jäsenet saavat neljä kertaa vuodessa ilmestyvän Sinapinsiemen-lehden, joka on yhdistyksen keskustelufoorumi.

Lisäksi jäsenet voivat osallistua Ukinrannan toimintaan kauniin Ukkijärven rannalla Kangasalla, missä on mahdollisuus avoimuuden, fransiskaanisen ilon, huolettomuuden ja hiljaisuuden hetkille sekä yhteisölliseen elämään ja vastuun kantamiseen. Siellä voi myös yhdessä muiden kanssa etsiä yksinkertaista elämäntapaa ja ekologisuuutta. Siellä järjestetään retriittija talkooviikonloppuja. **Ukinrannassa on myös Sinapinsiemen ry:n kirjamyymälä.**

Yhdistyksessä on noin 400 jäsentä. Morbackan toiminnan loppumisen jälkeen Ukinrannan toiminta etsii yhä uusia toimintamuotoja. Tarvitsemme siihen myös uusien jäsenien tukea ja osallisuutta. Olet tervetullut mukaan toimintaamme.

Sinapinsiemen ry:n jäsenmaksu v. 2014 on 25€, opiskelijat 10€, tili FI60 8000 1700 8437 59. Tiedot-kohtaan kirjoita nimi, osoite ja sähköpostiosoite. (Emme käytä enää viitettä.)

Tarkempia tietoja yhdistyksestä saat kotisivuiltamme: www.sinapinsiemen.fi

Liity jäseneksi Sinapinsiemeneen!

JUHA JATTU

Jos et ole vielä Sinapinsiemen ry:n jäsen ja haluat mukaan joukkoomme, ota yhteyttä sihteeriiin: Matleena Ikola, sihteerii@sinapinsiemen.fi

Sinapinsiemen

Julkaisija:

Sinapinsiemen ry
(perustettu 1979)

Vastaava toimittaja:

Matleena Ikola
Limingantie 34
00560 Helsinki
puh. 050 5177 545
sähköp. matleena.ikola@gmail.com

Taitto ja kuvitukset:

Jussi Jääskeläinen & Fanni Maliniemi
fanni.maliniemi@gmail.com

Tilaukset ja osoitteenmuutokset:

Matleena Ikola
Limingantie 34
00560 Helsinki
Sähköp. sihteerii@sinapinsiemen.fi
puh. 050 5177 545

Lehti ilmestyy neljä kertaa vuodessa. Lehti on yhdistyksen jäsenmaksun maksaneille ilmainen.

Painopaikka:

Kopio Niini Oy, Helsinki 2013
ISSN 1239-5889

Lehden palautusosoite:
Sinapinsiemen ry
Matleena Ikola
Limingantie 34
00560 Helsinki

Itella Green